

Türkiye'nin Zehirli Bitkileri Ders 9

**ZEHİRLİ BİTKİLER:
Scrophulariaceae
FAMİLYASI**

Digitalis (Yüksükotu) TÜRLERİ

TANIM:

1-1.5 m. Boyunda, dik duruşlu, dallanmış iki veya çok yıllık otsu bitkiler.

Yapraklar basit, alternan, tabanda ya da gövdede. Çiçekler tepede rasemoz şekilde.

Kaliks 5 loblu, kısa; sarımsı/beyazımsı (Türkiye'deki türler) korolla oldukça uzun tüp şeklinde, iki loblu. Stamen 4.

TÜRKİYE'DE YETİŞEN TÜRLER:

D.ferruginea

D.viridiflora

D.grandiflora

D.davisiana

D.lanata

D.cariensis

D.lamarckii

D.trojana

Digitalis lanata yaprağı

Yaygın bir şekilde tedavide kullanılan Plantago lanceolata yaprağı ile karıştırılıp yanlışlıkla kullanılabilir. Bu durum da istenmeyen sorunların ortaya çıkmasına yol açar.

Plantago lanceolata (Dar yapraklı sinirliot)

ÇİÇEK AÇMA ZAMANLARI: Haziran-Eylül ayları arası

YETİŞTİKLERİ BÖLGELER VE HABİTAT:

0-2700 m arasın yüksekliklerde

Trakya ve Karadeniz Bölgelerinde bol miktarda yetişirler. Ege, Akdeniz ve İç Anadolu'da seyrek yetişirler.

Kayın, meşe, kestane, çam ve göknar ormanlarının açıklıklarında, kayalık bölgelerde ve yol kenarlarında yetişirler.

ZARARLI KISIMLARI

Tüm bitki toksiktir.

Bitkinin 2-3 kuru yaprağı öldürücüdür.

Tadı çok acı olduğundan fazla miktarda yenemediği için öldürücü vakalara çok sık rastlanmaz.

ZEHİRLİ BİLEŞİK(LER):

Kardiyoaktif glikozitler (Digitoksin, digoksin)

Digitalis purpurea
(Kırmızı çiçekli yüksük otu)

Avrupa bitkisidir.
Genellikle peyzajda kullanılır.
TÜRKİYE'DE DOĞAL OLARAK
YETİŞMEZ.

Gratiola officinalis (Hüdaverdi Otu)

TANIM

20-50 cm boyunda (6-20 cm kadar kısmı su içinde bulunur) su içinde yetişen kırmızı gövdeli, tüysüz, dik duruşlu, rizomlu çok yıllık otsu bir bitkidir.

Yapraklar karşılıklı dizili, sapsız, lanseolat, kenarları serrat.

Beyaz çiçekler yaprakların koltuğunda tek tek bulunur.

Korolla 1-2 cm uzunluğunda hunimsi, ucu iki dudaklı

ÇİÇEK AÇMA ZAMANI

Haziran-Ekim ayları

YETİŞTİĞİ BÖLGE ve HABİTAT

0-1400 m yükseklikler arasında Trakya, Batı karadeniz, Ege, Batı Akdeniz, Orta Anadolu

Su kenarları, sulama kanalları ve bataklıklarda

ZARARLI KISIMLARI

Toprak üstü kısımları

İÇERDİĞİ TOKSİK BİLEŞEN(LER):

Kukurbitasinler, kukurbitasin glikozitleri

ZEHİRLİ BİTKİLER :
APOCYNACEAE FAMILİYASI
Nerium oleander (Zakkum)

TANIM:

ÇİÇEK AÇMA ZAMANI:

Nisan-Eylül ayları

6 m.'ye kadar büyüeyebilen, yaprak dökmeeyen, beyaz öz suya sahip, çok yıllık çalı ve küçük ağaççık.

Yapraklar 6-30 cm uzunluğunda, kösele gibi sert, tüysüz, dar eliptik, ucu sivri, orta damar belirgin.

Çiçekler tepede geniş bir salkım durumunda, kaliks 5 parçalı, korolla 3-5 cm uzunluğunda tabanda bileşik huni şeklinde, 5 loblu, kırmızı, pembe ya da beyaz renkte

Meyve 10-20 cm uzunluğunda ve kıvrılarak açılan iki parçadan oluşur.

YETİŞTİĞİ BÖLGE ve HABİTAT

0-800 m arası yüksekliklerde. Ege ve Akdeniz Bölgesi'nde bol miktarda bulunur.

Dere yataklarında doğal olarak; park, bahçe ve yol kenarlarında süs bitkisi olarak yetiőtirilir.

ZARARLI KISIMLARI
Tüm bitki

ZEHIRLİ BİLEŞİK(LER)
OLEANDRİN; Kardiyoaktif glikozit

TAXACEAE Familyası

Taxus baccata

(Porsuk ağacı)

TANIM:

Yaprak dökmeyen ağaç ya da çalıdır. 20 m.'ye kadar uzayabilir. Dalları alternan dizilidir.

Kırmızımsı kahve rengi pulsu yapıda kabuğu vardır.

Odunu oldukça serttir.

Şeritsi yeşil yaprakları 2.5 cm civarındadır.

Erkek çiçekler kısa saplıdır ve yaprak koltuğundan gruplar halinde çıkar.

Dişi çiçekler yan dallar üzerinde tek tek bulunur. Tohum etli kırmızı bir ARİLLUS ile çevrilidir.

ÇİÇEKLENME ZAMANI: Nisan-Mayıs

**YETİŞTİĞİ YER VE HABİTAT: 1000-1900 m
yükseklikler arasında Trakya, Karadeniz, Ege
Bölgesi'nin Doğusu, Akdeniz Bölgesi**

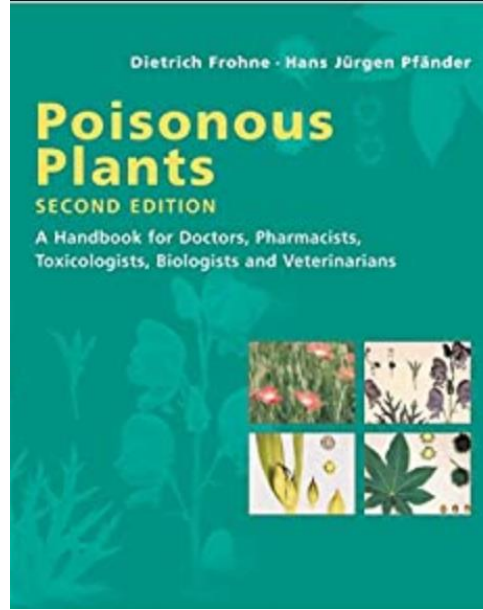
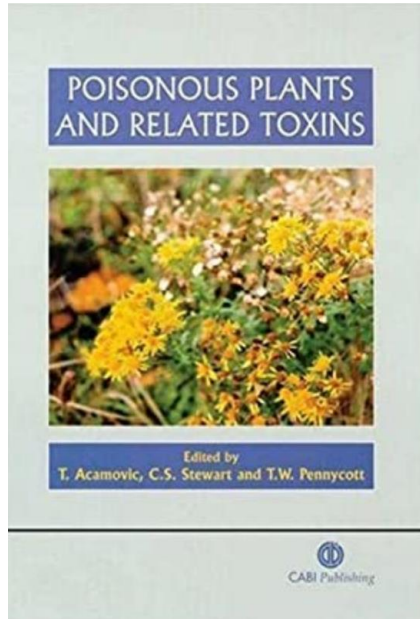
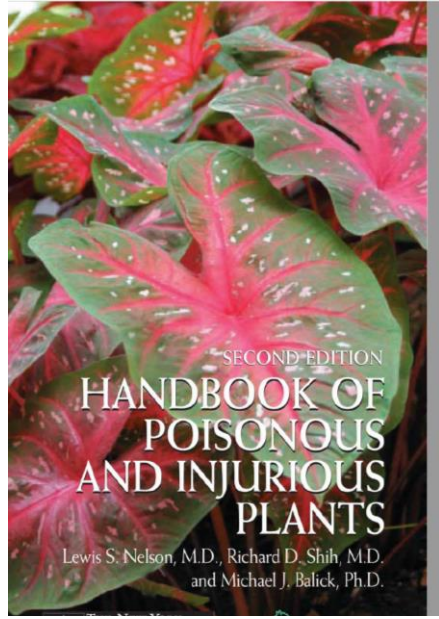
ZEHİRLİ KISIMLARI:

Bitkinin hemen hemen her tarafı; yaprakları, gövde kabukları, çiçekleri, tohumları.

ZEHİRLİ BİLEŞİK(LER):

Taksin Türevi Alkaloitler (Sodyum ve Kalsiyum kanallarını bloke ederler)

Yararlanılan kaynaklar

Wirbeltierforschung in der Kulturlandschaft

Mode of action and toxicology of plant toxins and poisonous plants

Wink, M.

Heidelberg University, Institute of Pharmacy and Molecular Biotechnology, INF 364, 69120 Heidelberg, Germany

Abstract

Plants have evolved the strategy to produce bioactive natural products as a means of defence against herbivores and microbes. Some plants produce toxins that can severely damage or kill a herbivore. The molecular mode of action of neurotoxins, cytotoxins, metabolic poisons, mutagens and toxins that affect skin and mucosal tissues are summarised and discussed. Important poisonous plants of Europe, their toxins and toxicology are tabulated, as this group of plants can provide lead compounds for the development of natural pesticides against insects, slugs or rodents.

- Ö.SEÇMEN,E.LEBLEBİCİ: Yurdumuzun Zehirli Bitkileri, E.Ü. Fen Fak. Kitapları Ser., no:102,102 sayfa.1987.